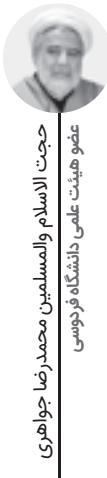

فضیلت «انتظار فرج» در بیان امام موسی کاظم (ع)

به مناسبت سالروز شهادت مظلومانه امام موسی کاظم^(ع) به بررسی عبادت از منظر ایشان می‌پردازیم. بهترین و بالاترین عبادت چیست؟ پیامبر خدا^(ص) و اهل بیت^(ع) در گفتار خویش به این سؤال پاسخ داده‌اند. باید برترین کار را شناخت و در راه کسب آن و آراستگی به آن گام برداشت. امام موسی کاظم^(ع) فرموده‌اند: افضل العبادة بعد المعرفة انتظار الفرج (تحف العقول، ص ۳۰۳)* (بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۳۲۶) بهترین عبادت بعد از معرفت و شناخت خداوند انتظار فرج است. «انتظار فرج» یک تعبیر شناخته‌شده پرکاربرد در جهان اسلام و تشیع در عصر غیبت امام عصر^(عج) است. رغبت، علاقه و گرایش درونی به‌سوی انتظار ظهور، عبادت است. عبادت و پرستش خداوند هدف از آفرینش انسان است. عبادت خدا جلوه‌ها و مظاهری دارد. بهترین عبادت، انتظار فرج است. اندیشیدن در امر ظهور امام مهدی^(عج) و چشم به راه بودن و ترغّب و ترّصّ در این بزرگ‌ترین مسئله جهان بشری، برترین عبادت است.

فرج و گشایش در کار مهدویت و برطرف‌شدن اندوه جدایی، مهم‌ترین موضوع عبادی است. امام موسی بن جعفر^(ع) در این حدیث، با صراحت المعرفه، بهترین عبادت پس از معرفت، انتظار فرج است. معرفت در اینجا شناخت خداوند است. شناخت در هر امری پایه، بنیان و بنیاد آن است. انتظار فرج نیز با معرفت و به‌ویژه معرفت الهی برکات و آثار سازنده و مثبت پایدار خواهد داشت. انتظار فرج با شناخت، انتظار برتر و راسخ‌تر و انتظار حقیقی است. کلمه «افضل» صیغه بیان برترین‌هاست و در این حدیث بالاترین، بهترین و برترین عبادت را روشن می‌کند. عبادت دارای ارزش ذاتی و پاداش بزرگ الهی است. در این حدیث بهترین عبادت به مردم آموزش داده شده است. انتظار فقط نظری و درونی نیست. انتظار حالتی نفسانی است که بر اساس آن آمادگی عملی برای آنچه انتظارش را می‌برد نیز تحقق می‌یابد. انتظار فرج نیازمند اصلاح خویشتن و خانواده و جامعه در راستای ظهور امام دوازدهم^(ع) است. این فضیلت بی‌نظیر برای انتظار، عامل ایجاد شوق گرایش عملی به‌سوی انتظار است. «عمل صالح» درون‌اندیشه انتظار، در انتظار با معرفت نهفته است. انتظار، مصلاح از سوی صالحان و با عمل صالح تحقق می‌یابد. این جایگاه عالی برای انتظار در نظام عبادت، برای انتظار حقیقی و انتظار همه‌جانبه و انتظار ذهنی، همراه با رفتار و گفتار صحیح منتظر است.

بردارو بخوان

محمد(ص) پیامبری برای همیشه

تابه حال حتماً برایتان پیش آمده است که در سخنرانی‌ها نکات بسیار خوبی را شنیده باشید، اما به غیر از یادداشت‌های خودتان که البته اگر توانسته باشید در هنگام شنیدن سخنرانی یادداشت‌برداری کنید، دسترسی دیگری به مفاهیم صحبت‌های غنی سخنران نداشته باشید. کتاب «محمد(ص) پیامبری برای همیشه» متن پیاده شده چهار سخنرانی از آقای رحیم‌پور ازغدی است که در ارتباط با شخصیت پیامبر اکرم(ص) در مناسبت‌های گوناگون ایراد شده است. سخنرانی اول که به مناسبت میلاد پیامبر اکرم(ص) است، پس از ذکر مقدماتی از ویژگی‌های آن حضرت، به دنبال بیان چند نکته از شیوه حکومت اسلامی پیامبر(ص) است تا پاسخی اجمالی به این پرسش باشد که برای رشد و بالندگی و رسیدن به اهداف الهی در حکومت اسلامی چه باید کرد؟ در سخنرانی دوم کتاب «محمد(ص) پیامبری برای همیشه» ابتدا به ذکر خصوصیات از حضرت پیامبر(ص) از زبان امام حسین^(ع) پرداخته و درباره یکی از بزرگ‌ترین خدمات پیامبر(ص) به بشریت، یعنی آموختن نحوه ارتباط با خداوند سخن می‌گوید. درنهایت به برخی رفتارهای اجتماعی حضرت(ص) اشاره می‌کنند. در سخنرانی سوم «کتاب محمد(ص) پیامبری برای همیشه» ایشان به برخی شبهات مطرح‌شده که به دنبال تضعیف و تحریف اعتقاد به نبوت است و با ژست‌های علمی و جامعه‌شناسانه و دین‌شناسانه به خورد مسلمانان داده می‌شود، اشاره کرده و به دنبال پاسخگویی به آن‌هاست. در سخنرانی چهارم نیز ایشان با الگوبرداری از جامعه اسلامی عهد رسول(ص)، نکاتی راجع به نظریه حکومت دینی مطرح کرده و به انتقادات وارد بر آن پاسخ می‌دهند.

بیرس و بدان

حکم استفاده از وسایل ضدبارداری

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید با ارسال پیامک پرسش‌های خود را به شماره ۳۰۰۷۲۸۹ با ما در میان بگذارید.

آیا استفاده از وسایل و دستگاه‌های ضدبارداری برای جلوگیری از بارداری جایز است؟

● آیت‌ا... العظمی خامنه‌ای

اگر موجب از بین رفتن نطفه بعد از استقرار آن در رحم یا مستلزم نگاه و لمس حرام باشد، جایز نیست، وگرنه فی نفسه اشکال ندارد.

● آیت‌ا... العظمی سیستانی

استفاده از دارو یا دستگاه پیشگیری از حاملگی (IUD و مانند آن) به شرط آنکه برای زن ضرر مهم و فوق العاده زیاد نداشته باشد، جایز است، ولی باید از تمام امور حرام (لمس و نظر حتی توسط پزشک هم جنس) پرهیز شود.

● آیت‌ا... العظمی مکارم شیرازی

هرگاه موجب لمس و نظر حرام نشود مانعی ندارد، مگر اینکه ضرورت فردی یا اجتماعی ایجاب کند و در صورت ضرورت (به تشخیص اطبای مورد وثوق) مادام که دسترسی به جنس موافق است، مراجعه به جنس مخالف جایز نیست.

● آیت‌ا... العظمی صافی گلپایگانی

اگر مستلزم محرم از قبیل مباشرت و نظر نامحرم نباشد و ضرری نیز نداشته باشد، اشکال ندارد.

شهرآوا
شنبه
۲۲ بهمن ۱۴۰۱
شماره ۳۸۸۹

۱۴
SHAHRAANWS.IR

عابدترین مردم زمان خویش

بنابر منابع شیعه و سنی، امام کاظم^(ع) بسیار اهل عبادت بودند چنان‌که به ایشان عبد صالح می‌گفتند. بنابر برخی گزارش‌ها امام کاظم^(ع) آن قدر عبادت می‌کردند که زندانیانان ایشان نیز تحت‌تأثیر قرار می‌گرفتند. (تاریخ بغداد، ج ۱۳، ص ۳۳-۳۲) دعای «عَظُمَ الذُّبُّ مِنْ عُبْدِكَ فَلْيَغْشِنِ الْعَفْوَ مِنْ عُبْدِكَ، گناه از بنده‌ات بزرگ شد، پس عفو از پیشگاهت، نیکو و زیبا خواهد گردید.» را تکرار می‌کردند و دعای «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ، بارالها از تو راحتی هنگام مرگ و گذشت هنگام محاسبه اعمال را مسئلت می‌کنم.» را در سجده می‌خواندند. (مفید، الارشاد، ج ۲، ص ۲۳۲-۲۳۱) نقش انگشتری امام کاظم^(ع)، «خَسْبِيَ اللَّهُ خَافِظِي» (خداوند برای حفاظت از من کفایت می‌کند.) (مکارم الاخلاق، ۹۱) و «الْفُلْکُ لِلَّهِ وَخُدَّةٌ، فُلْکُ و فرمانروایی تنها از آن خدای یگانه است.) (بحار الانوار، ج ۴۸، ص ۱۱) بوده است. آن حضرت^(ع) قرآن را بسیار خوش می‌خواندند، چنان‌که هر کس صدایشان را می‌شنید، می‌گریست. آن جناب، آن چنان با اشتیاق به عبادت شبانه می‌پرداختند که به «زینت شب‌زنده‌داران» مشهور شده بودند.

(پنجوا یان معصوم^(ع)، ص ۳۷۶ و ۳۷۷)

صاحب حلم و صبر بی‌مثال

حضرت موسی بن جعفر^(ع) به دلیل حلم و بردباری به «کاظم» شهرت یافتند، از ایشان روایت شده است که فرمودند: «هر که خشمش را از مردم بازدارد، خداوند در روز قیامت خشمش را از او باز خواهد داشت.» کاظم، یعنی «خاموش» و «فرورنده خشم»، آن حضرت^(ع) در برابر ستم‌های دشمنانشان، شکبیا بودند و با آنان تندی نکردند، حتی در ایام زندان، چندین بار مأموران در کمین بودند، ولی از آن حضرت^(ع) یک کلمه سخن خشم‌آمیز نشنیدند. ابن اثیر از علمای اهل سنت می‌گوید که به آن حضرت^(ع) کاظم لقب دادند، چون عادت‌شان این بود که به بدرفتاران با خود، احسان می‌کردند.

(منتهی الآمال، ج ۲، ص ۳۳۵)

آمنه مستقیم‌ا

فرا رسیدن سالروز شهادت ائمه معصوم^(ع) در کنار فضای حزن و اندوهی که برای شیعه دارد، فرصتی است مغتنم برای الهام و الگوگرفتن از سبک‌زندگی آن حضرات^(ع)، چون اگر چه ائمه^(ع)، معصوم و دارای شأنی بی‌مثال هستند اما می‌توان به قدر وسع و توان و نیز اهتمام در مسیری که آن‌ها را جاودانه تاریخ کرده است، گام برداشت؛ از این‌رو در سالروز شهادت حضرت موسی بن جعفر^(ع) مروری داریم بر جلوه‌های الگوساز حیات آن امام‌همام^(ع).

مدیریت دانشگاه امام‌صادق^(ع)

علم از دیگر اوصاف هفتمین امام شیعیان^(ع) است، ایشان می‌فرمودند: «از ویژگی‌های امام و حجت خدا آن است که از هر چیزی پرسیده شود، پاسخ گوید و به هر زبانی یارای سخن گفتن داشته باشد.» (بحار الانوار، ج ۴۸، ص ۵۷، ط بیروت) امام کاظم^(ع) بعد از شهادت پدر بزرگوارشان، مدیر فکری و علمی دانشگاه وسیع و بزرگی بودند که از پدرشان به میراث باقی‌مانده بود.

اسوه مهرورزی

امام کاظم^(ع) همواره دوستی و مهربانی را به دیگران سفارش می‌کردند و آن را مایه فوزنی و برکت می‌دانستند و می‌فرمودند: ناسزا گفتن به دیگران از شیوه من و پدرانم نیست و از شیعیان ما به‌دور است که به یکدیگر ناسزا بگویند. ایشان حتی به غیرمسلمانان مهر می‌ورزیدند تا جایی که با این مهربانی، آن‌ها به اسلام می‌گرویدند، نمونه‌برپیه، اندیشمند مسیحی، است که مسیحیان به وی تقاخر می‌کردند؛ وی در سفر به مدینه به‌قدری شیفته و مجذوب کلام و مهر موسی بن جعفر^(ع) شد که به اسلام گرایید.

سرمایه‌گذاری معنوی در عید مبعث

برای شب و روز عید مبعث حضرت رسول ختمی مرتبت^(ص) اعمالی در منابع توصیه شده است که با آن‌ها می‌توان بهترین بهره‌مندی‌ها را از عید بزرگ رسالت داشت. در ادامه برخی از این اعمال مرور می‌شود:

اعمال شب مبعث

شیخ طوسی در کتاب «مصباح، فرموده است: از حضرت جواد^(ع) روایت شده است که همانا در ماه رجب، شبی است که از هر آنچه آفتاب بر آن می‌تابد بهتر است و آن، شب بیست و هفتم رجب است که در صبح آن پیامبر^(ص) به رسالت مبعوث شدند. در باره اعمال آن شب فرمودند: چون نماز عشا را خواندی و به بستر استراحت رفتی تا پیش از نیمه‌شب، هر ساعتی که خواستی از بستر برمی‌خیزی و دوازده رکعت نماز هر دو رکعت به یک سلام می‌خوانی، در هر رکعت، حمد، و سوره‌ای از سوره‌های کوچک. زمانی که از دوازده رکعت نماز فارغ شدی، در همان حال نشسته هر یک از سوره‌های حمد، فلق، ناس، توحید، کافرون و قدر و آیه‌الکرسی را هفت مرتبه بخوان و به دنبال همه آن‌ها دعا با این ابتدا، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا ...، را بخوان. سپس بخوان هر دعایی را که می‌خواهی.

غسل نیز در این شب مستحب است و نمازی که داود بن سرحان از امام صادق^(ع) برای شب نیمه رجب، روایت کرده و جزو اعمال شب نیمه ذکر شد در این شب نیز خوانده می‌شود و نیز زیارت حضرت امیرالمؤمنین^(ع) برترین اعمال این شب است. شیخ کفعمی در کتاب «بلد الامین، فرموده است: شب مبعث دعایی را بخوان که با این فراز آغاز می‌شود: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالتَّجَلِّي الْأَعْظَمِ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعْظَمِ...»

کرامت و بخشش، دل‌ها را تسخیر می‌کرد

از چهره‌های معروف سخاوت و کرم عصر خود بودند و امکانات مالی را که از راه کشاورزی به دست می‌آوردند، در اختیار نیازمندان می‌گذاشتند؛ کرامت‌های ایشان به‌قدری در دل مردم ریشه دوانده بود که می‌گفتند: «تعجب از کسی است که کیسه بذل و بخشش موسی بن جعفر^(ع) به او رسیده باشد. ولی باز هم اظهار فقر و تنگدستی بنماید.» (عمده الطالب، ص ۱۸۵)

گفته شده موسی بن جعفر^(ع) به کسانی که به او آزار می‌رساندند نیز بخشش می‌کردند و وقتی به ایشان خبر می‌دادند، فردی که درصدد اذیتشان بوده است، برایش هدیه می‌فرستادند. (تاریخ بغداد، ج ۱۳، ص ۲۹) خریدن و آزاد کردن غلامان یکی از برنامه‌های عبادتی امام کاظم^(ع) بوده است به حدی که در مدت عمر خود بیش از هزار غلام را خریداری و در راه خدا و جلب رضایت و خشنودی او آزاد ساخته‌اند. روزی هارون، امام^(ع) را کنار کعبه دید و به ایشان عرضه داشت: تو همان هستی که مردم پنهانی با تو بیعت کرده و به پیشوایی برگزیده‌اند؟ امام^(ع) فرمودند: «أَنَا إِمَامُ الْقُلُوبِ وَأَنْتَ إِمَامُ الْبُحُومِ، من بر دل‌های مردم حکومت می‌کنم و تو بر تن‌ها.»

توجه به آراستگی و پیراستگی

با سر و وضعی آراسته و لباس پاکیزه و مرتب در بین مردم حضور می‌یافتند، لباس آن حضرت^(ع) به‌قدری نظیف و مرتب بود که به نظر فاجر می‌آمد. ایشان مرتبی‌ظاهر را نوعی حرمت‌گذاری به مردم می‌دانستند. گفتشان تمیز و زیبا و راه‌گفتشان، نه تند بود و نه کند، بلکه حرکتشان موقرانه‌واز روی متانت بود. یکی از دوستداران امام کاظم^(ع) خدمت ایشان رسید و با حضرت^(ع) سلام و احوالپرسی کرد. خوب در چهره امام^(ع) نگاه کرد و دید ایشان باوجود سن بالا محاسنشان را با خضاب سیاه، آراسته و آن را رنگ کرده‌اند؛ به‌گونه‌ای که چهره امام^(ع) بسیار جوان‌تر شده بود. از امام^(ع) پرسید: فدایت شوم، آیا محاسنشان را خضاب کرده‌اید؟ امام^(ع) پاسخ دادند: آری! زیرا آراستگی نزد خدا پاداش دارد.

